

Handläggare
Maria Karlsson
Telefon: 08-508 25 403

Till
Socialnämnden
2017-09-19

**Program för lika rättigheter och möjligheter oavsett
sexuell läggning, könsidentitet eller könsuttryck 2018-
2022**

Svar på remiss från kommunstyrelsen

Förvaltningens förslag till beslut

1. Socialnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.
2. Beslutet justeras omedelbart.

Gillis Hammar
Förvaltningschef

Veronica Wolgast Karlberg
Avdelningschef

Sammanfattning

Kommunstyrelsen har skickat *Program för lika rättigheter och möjligheter oavsett sexuell läggning, könsidentitet eller könsuttryck 2018-2022* till socialnämnden med flera för yttrande.

Förvaltningen anser att programmets syfte och de frågor som lyfts är angelägna och att de tjänster som erbjuds stockholmarna ska vara av hög kvalitet.

Programmet redovisar prioriterade fokusområden, metoder och arbetssätt vilket ger stadens verksamheter en gemensam plattform att arbeta med frågan. Förvaltningen är särskilt positiv till att programmet lyfter fram fokusområden som rör barn- och unga.

Förvaltningen anser att programmet är tydligt och bra som helhet men tycker att det kan finnas skäl att förtydliga och/eller omformulera vissa delar i programmet.

Bakgrund

Kommunstyrelsen har skickat *Program för lika rättigheter och möjligheter oavsett sexuell läggning, könsidentitet eller könsuttryck 2018-2022* till samtliga stadsdelsnämnder och facknämnder för yttrande. Ärendet har även skickats till Stockholms Stadshus AB, KS råd för funktionshinderfrågor, KS pensionärsråd RFSL Stockholm, RFSL Ungdom Stockholm, RFSU Stockholm, Orgio, Rainbows och Transföreningen FPES. Remisstiden sträcker sig till den 25 september 2017.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för stadsövergripande sociala frågor. Ärendet har behandlats i förvaltningsgruppen den 13 september. Rådet för funktionshinderfrågor har haft möjlighet att behandla ärendet den 14 september.

Ärendet

Stockholms stads program för lika rättigheter och möjligheter oavsett sexuell läggning, könsidentitet eller könsuttryck är ett styrdokument för alla stadens nämnder och bolagsstyrelser.

Syftet med programmet är att utveckla och säkerställa kvaliteten i stadens verksamheter för att alla människor, oavsett könsidentitet, könsuttryck eller sexuell läggning ska bli bemötta likvärdigt, få sina rättigheter tillgodosedda och inte diskrimineras. Syftet är också att den service och omsorg och de tjänster som erbjuds stockholmarna är lika tillgängliga, av lika hög kvalitet och lika väl anpassade för alla, oavsett könsidentitet, könsuttryck eller sexuell läggning.

Programmets inriktning, utgångspunkter och syfte

Inriktningen för programmet är att i Stockholm har alla samma möjlighet och makt att forma samhället och sina egna liv utan att begränsas av exkluderande normer kopplat till kön, könsidentitet, könsuttryck eller sexuell läggning. Utgångspunkten är FN-konventioner och FN:s allmänna förklaring om mänskliga rättigheter.

Programmet är ett styrdokument för alla stadens nämnder och bolagsstyrelser och ska så långt det är möjligt tillämpas i uppdrag som staden ger andra organisationer och syftar till att utveckla och säkerställa kvaliteten i stadens verksamheter för att alla människor, oavsett könsidentitet, könsuttryck eller sexuell läggning blir bemötta likvärdigt, får sina rättigheter tillgodosedda och inte diskrimineras.

Programmets fokusområden

1. Våld, diskriminering och andra kränkningar mot hbtq-personer ska upphöra

1.1 Stockholm ska vara en trygg stad att leva i oavsett sexuell läggning, könsidentitet eller könsuttryck.

1.2 Hbtq-personers utsatthet för trakasserier, våld, diskriminering och andra kränkningar samt hatbrott ska upphöra.

1.3 Brott mot hbtq-personer ska synliggöras och benägenheten hos de som utsätts att söka hjälp och skydd ska öka.

1.4 Hbtq-personer som utsätts för våld som till exempel våld i nära relation, hedersrelaterat våld och hatbrott, ska ha likvärdig tillgång till skydd, stöd och hjälpinsatser och bemötas utifrån sina individuella behov.

2. Unga hbtq-personer ska ha lika rättigheter och möjligheter

2.1 Alla unga, oavsett sexuell läggning och könsidentitet och könsuttryck, ska ha möjlighet att delta på likvärdiga villkor och ha likvärdig tillgång till välfärd – utbildning, omsorg, hälsa och fritid.

2.2 Unga hbtq-personer ska känna sig trygga i att kunna vara sig själva. Normer som verkar inskränkande och exkluderande för hbtq-personer ska synliggöras och motverkas i verksamheter som vänder sig till unga.

2.3 Skolan ska vara en trygg plats för alla unga, oavsett sexuell läggning, könsidentitet eller könsuttryck. Det främjande och förebyggande arbetet kopplat till normer kring sexualitet och kön ska vara väl utvecklat i alla stadens skolor.

2.4 Barn och elever som lever i regnbågsfamiljer ska bemötas likvärdigt och deras familjeförhållanden ska speglas i pedagogiska material, samtal och kulturaktiviteter i förskolan och skolan.

2.5 Unga hbtq-personer ska ha likvärdig tillgång till trygga mötesplatser och meningsfulla fritidsaktiviteter, samt möjlighet att bygga egna nätverk och skaffa sig positiva förebilder inför vuxenlivet.

2.6 Stadens medarbetare som kommer i kontakt med unga ska vara uppmärksamma på om ett barn far illa i hemmiljö eller hindras att uttrycka sin identitet eller sexuella läggning.

3. Hbtq- personer ska ha likvärdigt stöd, omsorg och vård

3.1 Hbtq-personer ska ha god och likvärdig tillgång samt få sina behov tillgodosedda. Hbtq-personer ska känna högt förtroende för och känna sig trygga i att efterfråga och söka den omsorg och vård som de är i behov av.

1.2 Staden ska i myndighetsutövning behandla och bemöta stockholmarna likvärdigt och respektfullt oavsett könsidentitet, könsuttryck eller sexuell läggning eller familjekonstellation.

3.3 Äldre hbtq-personer eller personer med funktionsnedsättning i behov av stöd och omsorg ska ha tillgång till en trygg och likvärdig service. I vård- och omsorgssituationer ska ett respektfullt och lyhört bemötande, oavsett utförare garanteras.

3.4 Hbtq-personer ska ha samma förutsättningar för god fysisk såväl som psykisk hälsa.

4. Hbtq-personer ska ha likvärdig tillgång till kultur, idrott och fritid

4.1 Hbtq-personer ska ha likvärdig tillgång till stadens utbud av kultur-, fritids-, idrotts- och motionsverksamhet. Verksamheterna ska vara planerade och utformade så att hbtq-personer tryggt kan ta del av aktiviteter.

4.2 Hbtq-personer, deras erfarenheter och livsvillkor ska speglas i stadens kulturverksamheter. Exkluderande normer kring sexualitet och kön ska uppmärksammas.

5. Staden ska samverka med civila samhället för hbtq-personers lika rättigheter och möjligheter

5.1 Staden ska stödja civilsamhällets aktörer som tillhandahåller trygga mötesplatser, sociala aktiviteter och fritidsverksamheter som riktar sig till olika individer inom hbtq-gruppen, särskilt för unga, äldre och nyanlända.

5.2 Föreningar som får stöd av staden ska arbeta för att motverka diskriminering och kränkande behandling i sina verksamheter utifrån sexuell läggning, könsidentitet eller könsuttryck.

5.3 Staden ska delta i och stödja evenemang som synliggör och lyfter fram mänskliga rättigheter och hbtq-personers livssituation.

Genomförande och uppföljning

Ansvar och kunskap

Programmet anger att nämnder och bolagsstyrelser ansvarar för genomförande av programmet. Detta ska göras inom ramen för ordinarie planering och uppföljning av verksamheten.

Kommunstyrelsen ansvarar för en samlad uppföljning av arbetet inom stadens verksamheter, övergripande samordning samt för vid behov tydliggöra stadens prioriteringar inom området.

Nämnder och bolagsstyrelser ansvarar även för att det finns god kompetens i organisationen för att inkludera hbtq-perspektivet i verksamheten och att löpande kompetenssatsningar genomförs.

Metoder och arbetssätt

Ett normkritiskt förhållningsätt ska prägla arbetet och stockholmarna ska bemötas likvärdigt och respektfullt oavsett könsidentitet, könsuttryck, sexuell läggning eller familjekonstellation.

Staden behöver också utveckla metoder och rutiner för att synliggöra och öka kunskapen om hbtq-personers upplevelser av verksamheternas utformning och bemötande.

Komplement till stadens styrdokument

Program för lika rättigheter och möjligheter oavsett sexuell läggning, könsidentitet eller könsuttryck kompletterar särskilt följande av stadens styrdokument:

- Stockholms stads personalpolicy
- Stockholms stads program mot våld i nära relationer samt hedersrelaterat våld och förtryck 2017-2020

- Program för barnets rättigheter och inflytande i Stockholms stad 2018-2022
- Program för ett jämställt Stockholm 2018-2022
- Program för delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2011-2016, Stockholm – en stad för alla
- Program för barn och ungdomskultur i Stockholms stad, Kultur i ögonhöjd
- Idrottspolitiskt program Stockholms stad 2013-2017
- Program för stöd till anhöriga 2017-2020
- Program för kvalitetsutveckling
- Stockholm stads program för upphandling och inköp

I bilagan definierar programmet ett antal centrala begrepp inom området.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen anser att programmets syfte och de frågor som lyfts är angelägna och att de tjänster som erbjuds stockholmarna ska vara lika tillgängliga, av lika hög kvalitet och lika väl anpassade för alla, oavsett könsidentitet, könsuttryck eller sexuell läggning.

Programmet redovisar prioriterade fokusområden, metoder och arbetssätt vilket ger stadens verksamheter en gemensam plattform att arbeta med frågan. Förvaltningen är särskilt positiv till att programmet lyfter fram fokusområden som rör barn- och unga.

Förvaltningen anser att programmet är tydligt och bra som helhet men tycker att det kan finnas skäl att förtydliga och/eller omformulera vissa delar i programmet;

Programmet ska genomsyras av ett könsperspektiv, men det är viktigt att i arbetet med frågorna vara medveten om att könsmaktsordningen samspelar med andra maktstrukturer. Ett intersektionellt perspektiv kan hjälpa till att synliggöra hur olika maktordningar samspelar. Strukturer som grundar sig i etnicitet, klass, ålder, funktionshinder, sexuell läggning, könsöverskridande identitet och andra sociala kategorier samspelar med könsmaktsordningen¹.

Begreppet regnbågsfamiljer som beskrivs under punkt 2.4 saknar definition likaså uppfattar förvaltningen att beskrivningen av

¹ Könsmaktsordning är ett begrepp inom flera olika feministiska inriktningar och syftar på en teoribildning vars hypotes är att män som grupp är överordnade kvinnor som grupp.

begreppet cis-person i inledningen och i bilagan inte är överensstämmande (sid. 5 och sid. 16).

Förvaltningen anser också att stycket som står efter punkt 2.6 behöver förtydligas eller omformuleras. *Stadens medarbetare som kommer i kontakt med unga ska vara uppmärksamma på om ett barn far illa i hemmiljö eller hindras att uttrycka sin identitet eller sexuella läggning.* I lagen står det att alla som får kännedom om eller misstänker att ett barn far illa bör anmäla det till socialnämnden (14 kap. 1 c § Socialtjänstlagen). Det ska tydligt framgå att alla som arbetar med barn- och ungdomar i Stockholms stad ska följa lagstiftarens intentioner när det gäller anmälningsplikten vid oro för att ett barn far illa.

Bilagor

1. Program för lika rättigheter och möjligheter oavsett sexuell läggning, könsidentitet eller konstuttryck 2018-2022